

der det Forhold, at hver Gang en Ejendom skifter Ejer ved Køb, saa køber den paagældende ikke en Ejendom, han kan betale med rede Penge, men han køber en Ejendom, saa stor, som han mener at kunne magte, naar han optager alt det, han er i Stand til, i Prioriteter, og han anspænder sig selv til den yderste Grænse. Følgen bliver den, at hver Gang der finder et Ejerskifte Sted, absorberes en stedfunden Pristigning gennem større Gæld. Det samme er for Resten Tilfældet, naar Ejerskifte sker ved Arv. Det er en ren Sjældenhed, at en Ejendomsbesidder er saa heldigt stillet i økonomisk Henseende, at han kan give sine Arvinger denne Ejendom gældfrit eller med de Byrder, han selv har haft paa den; som oftest maa den paagældende Arving selv stifte Gæld for at overtage Ejendommen og holde de øvrige Arvinger saa nogenlunde skadesløse for den Arvepart, der tilkommer dem.

Det er ogsaa det, der har bevirket, at man har set med nogen Skepsis paa den Virksomhed, vi ere inde paa med at give Laan til Husmandslodder. Jeg er ikke enig med det ærede Medlem for Københavns Amts Iste Valgkreds (Ellinger) i, at vi skulle standse paa den Vej, medmindre vi da kunne sætte noget bedre i Stedet. Der naas nemlig et dobbelt Resultat ved Oprettelsen af Husmandslodder. Man skaffer for det første paa en naturlig Maade Arbejde for en Del af den overflødige Arbejdskraft, som ellers ikke kunde komme til Anvendelse ude paa Landet, men vilde ty ind til Byerne og der øge de arbejdsløses Tal. Det er allerede et saa stort Gode, at selv om vi skulle bringe Ofre for det, maa vi fortsætte ad den Vej. At vi skabe en Del selvstændige Hjem, kan ogsaa have sin Betydning, og endelig faa vi en Del af den Jord, der ligger hen uden at give nævneværdigt Udbytte, under Kultur, maaske endda for en stor Del af disse Smaalodders Vedkommende bragt op til en ret høj Kultur. Derved indvindes en Nationalværdi, saa selv om Staten ofrer noget derpaa, er det ikke spildte Penge alle sammen. Men der er, naar vi se ud i Fremtiden, den Skavank ved de mange smaa Hjem, der dannes, at de blive den samme Udviklings Lov underkastede som hele det øvrige Landbrug. Naar disse Husmænd nemlig endelig en Gang i Tiden have faaet indbetalt deres Statslaan, er det ikke dermed givet, at de sidde rundt om i Landet som Folk, der ikke ere gældbundne, men Ejere af den Lod, de drive. Nej, selv om man ogsaa beholder det Baand paa disse

Ejendomme, at de ikke maa anvendes anderledes, end det har været Bestemmelsen med dem, saa vil det alligevel i Handel og Vandel gaa saaledes, at de nye Ejere, der Tid efter anden overtage disse Smaaejendomme, komme til at laane saa meget, som det er muligt for dem at laane. En hel Del af dem vil da sandsynligvis faa baade første, anden og maaske tredje Prioritet at forrente og vil komme til at slaas med den samme Armod som de, der nu skulle arbejde for at bringe disse Ejendomme op til at blive gode Brug ved at bringe dem ind under Kultur, hvilket jo er en Fordel for Samfundet. Men derved ville disse Mennesker fremdeles være den kapitalistiske Udbytning undergivne og fremdeles komme til at sidde forgældede ved deres Ejendomme, og det er selvfølgelig ikke dette, vi have villet ofre en hel Del Penge paa.

Socialdemokratiet har stillet sig skeptisk overfor dette Forhold hele Tiden. Allerede fra første Færd af, da man talte om at skaffe Jord til Landarbejdere, gav vi Anvisning paa den Maade, som vi ansaa for heldigst, og foreslog, at Staten skulde bevare Ejendomsretten og kun skulde overlade Brugsretten til Jorden mod, at der svarede en passende Afgift af den. Jeg vil i denne Forbindelse sige til det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Schovelin), som nu lod til at have et saa godt Øje til Godsejerne — det har jeg for Resten ikke mærket før nu, men sent er bedre end aldrig —, at dersom han nu virkelig har faaet et saa inderligt Had til Godsejerne, som det fremgik af hans Udtalelser forleden, haaber jeg, at han vil være med til at arbejde paa at faa Lenene fra de Godsejere, som nu sidde inde dermed uden at bære de Byrder, som vare forbundne dermed, da de overtog dem. Lad os give dem en saadan Erstatning, som maa anses for at være passende, samtidig med at Staten overtager disse Ejendomme, og lad os saa se at bevare denne Jord som Samfundsejendom og forhindre den i at komme under den kapitalistiske Udbytning, forhindre, at der anbringes Privatkapital i den, saaledes at den i Stedet for at være baandlagt af de enkelte Godsejere bliver baandlagt af private Kapitalister. Lad den blive ved at være Samfundsejendom, der kan udstykkes til Drift mod et Vederlag, der kan afpasses efter det Udbytte, der kan faas deraf. Dersom vi gøre det, have vi derigennem skaffet Betingelser for at forhindre, at vort Land erobres Tomme for Tomme af Kapitalen. Thi, som det for-